

Trgovina s ponarejenimi farmacevtskimi izdelki

Povzetek

Povzetek

To poročilo, pripravljeno kot del sklopa študij OECD in Urada Evropske unije za intelektualno lastnino (EUIPO), naj bi prispevalo k boljšemu razumevanju vprašanj in izzivov, s katerimi se srečujejo vlade, podjetja in družba v zvezi s trgovino s ponarejenimi farmacevtskimi izdelki.

Nedovoljeni trgi ponarejenih farmacevtskih izdelkov so privlačni za ponarejevalce zaradi visokih stopenj dobička, majhnega tveganja odkritja in pregona, nizkih kazni in enostavnih načinov zavajanja potrošnikov, da so ponarejeni izdelki pristni. Leta 2016 je mednarodna trgovina s ponarejenimi farmacevtskimi izdelki dosegla 4,4 milijarde USD, kar je ogrozilo javno zdravje in varnost, hkrati pa zagotovilo finančne koristi kriminalcem in organiziranim kriminalnim združbam. Ta podatek ne zajema zelo velike količine doma proizvedenih in zaužitih nedovoljenih farmacevtskih izdelkov. Ponarejena zdravila ne povzročajo le gospodarske škode v zadevnem sektorju, temveč pomenijo tudi znatno grožnjo za javno zdravje, saj pogosto niso ustrezno formulirana in lahko vsebujejo nevarne sestavine.

V obdobju 2014–2016 so bila med zaseženimi ponaredki tudi zdravila za resne bolezni, med drugim za malarijo, virus HIV/aids in rak. Ponaredki so vključevali tudi antibiotike, izdelke za zdrav način življenja, protibolečinska sredstva, zdravila za sladkorno bolezen in zdravila za blaženje motenj osrednjega živčnega sistema.

Kaj je pokazala raziskava?

V študiji so zbrali in analizirali edinstven mednarodni nabor podatkov o carinskih zasegih in druge podatke s področja kazenskega pregona, poleg tega pa so bili izvedeni strukturirani razgovori s strokovnjaki na področju industrije, trgovine in carine, da bi opredelili vrednost, obseg in gibanja trgovine s ponarejenimi farmacevtskimi izdelki.

Ugotovljeno je bilo, da so glavna gospodarstva, iz katerih prihajajo ponarejena zdravila, Ljudska republika Kitajska, Hongkong (Kitajska), Singapur in Indija. Medtem ko sta Kitajska in Indija glavni proizvajalki ponarejenih zdravil, Združeni arabski emirati, Singapur in Hongkong (Kitajska) delujejo kot tranzitna gospodarstva. Drugi dve pomembni tranzitni državi za ponarejene farmacevtske izdelke sta Jemen in Iran.

Ponarejeni farmacevtski izdelki se lahko iz teh držav pošljejo kamor koli po vsem svetu, čeprav se zdi, da so glavni namembni kraji afriške države, Evropa in Združene države Amerike.

Kakšni so izzivi?

Če želijo ponarejevalci uspešno tržiti ponaredke, morajo prodreti v dobavne verige, ki so običajno pod strogim nadzorom proizvajalcev in zakonodajnih organov. Trgovci na debelo, ki

so odgovorni za distribucijo večine farmacevtskih izdelkov, so večinoma zaščiteni, več tisoč sekundarnih distributerjev pa je bolj izpostavljenih vdoru ponarejevalcev. Za odkrivanje ponaredkov je treba opraviti strokovni pregled, ki je lahko zelo drag. Uspeh ponarejevalcev je odvisen od njihove sposobnosti, da izdelke zapakirajo na način, ki ustvari videz pristnosti, in da oblikujejo izdelke, ki so videti kot pravi.

Trgovino s ponarejenimi farmacevtskimi izdelki je spodbudila uvedba območij proste trgovine, ki je omogočila pakiranje in prepakiranje izdelkov na načine, s katerimi se učinkovito prikrije njihov dejanski izvor.

S tem izzivom se srečujejo vse države, zlasti pa je ta problematika velika v državah v razvoju, v katerih je neformalna distribucija bolj razširjena in manj varna. Izzivi so se za vse države povečali z razvojem goljufivih spletnih lekarn, kjer se ponarejeni izdelki pogosto prodajajo po nizki ceni. Izkazalo se je, da so potrošniki pripravljene sprejeti tveganja, povezana z nakupom izdelkov prek spleta, pri čemer včasih ne pomislijo na posledice nakupa in uporabe izdelkov, ki morda niso ustrezno formulirani.

Trgovina s ponarejenimi zdravili se je povečala tudi zaradi silovitega porasta pošiljanja izdelkov po pošti. Več kot 95 % farmacevtskih izdelkov, ki so jih v obdobju 2014–2016 zasegli carinski organi, je bilo poslanih po pošti ali hitri pošti, kar je precej nad povprečjem v primerjavi z drugimi izdelki. Neustrezne informacije na poštnih pošiljkah otežujejo odkrivanje in prestrazanje izdelkov v nacionalni in mednarodni trgovini. Kar zadeva uvožene izdelke, je dokumentacija carinskim uradnikom na voljo samo v papirni obliki ob samem uvozu in je lahko napačna.

Vlade in industrija med seboj sodelujejo v boju proti ponarejenim in nestandardnim farmacevtskim izdelkom. Sprejeti ukrepi vključujejo zakonodajne ukrepe in kazenski pregon ter kampanje ozaveščanja. Na mednarodni ravni je bilo sprejetih več pobud za boj proti vse večji problematiki ponarejenih farmacevtskih izdelkov, vključno s programi boja proti kriminalu, ki jih izvajata Interpol in Svetovna zdravstvena organizacija.

Kakšni so učinki?

Učinke ponarejenih zdravil je mogoče občutiti na več ravneh.

- Škoda za zdravje posameznikov ali neučinkovito zadovoljevanje zdravstvenih potreb. Po ocenah bi lahko vsako leto zaradi ponarejenih zdravil za posledicami pljučnice umrlo med 72 000 in 169 000 otrok, dodatnih 116 000 smrtnih primerov pa bi lahko povzročila ponarejena zdravila proti malariji.
- Zmanjšanje obsega prodaje in škodovanje ugledu zakonitih proizvajalcev. Trgovina s ponaredkami najhuje prizadene podjetja, registrirana v Združenih državah Amerike: skoraj 38 % vseh zaseženih ponarejenih zdravil krši pravice intelektualne lastnine podjetij, registriranih v ZDA. Močno pa so prizadete tudi države OECD (zlasti Švica, Nemčija in Francija).
- Stroški in izguba prihodkov za vlade in gospodarstva. Glede na eno od ocen naj bi strošek vlad EU zaradi izgube prihodkov, povezane s ponarejenimi zdravili, znašal približno 1,7 milijarde EUR.
- Stroški zdravljenja bolnikov, ki so zaradi uživanja ponarejenih zdravil utrpeli škodljive posledice za zdravje.

- Onesnaževanje okolja zaradi okolju škodljivih praks neurejene kriminalne dejavnosti, ki vključuje uporabo morebitnih strupenih kemikalij.
- Socialni stroški v smislu povečanja organiziranega kriminala in izgube delovnih mest – ocenjeno na več kot 80 000 delovnih mest v farmaciji EU in drugih sektorjih, ki temu sektorju dobavljajo blago in storitve.

Kako naprej?

Nezakonita trgovina s ponarejenim in piratskim blagom je vse večja težava, njen obseg pa se je z 2,5 % svetovne trgovine leta 2013 povečal na 3,3 % leta 2016. Globalizacija prinaša kriminalnim mrežam nove priložnosti za razširitev in povečanje nezakonite trgovine s ponarejenim in piratskim blagom.

Analiza iz tega poročila naj bi pomagala nosilcem odločanja v javnem in zasebnem sektorju, da bodo bolje razumeli naravo in obseg svetovne trgovine s ponarejenimi farmacevtskimi izdelki ter razvili ustrezne, skladne in na dokazih osnovane odzive politike. Vprašanja, ki jih je nujno treba obravnavati, vključujejo nezadostno odvrčanje ljudi od teh praks zaradi razmeroma nizkih kazni, razvoj in vlogo elektronskega trgovanja ter okvire in dejavnike, povezane z zlorabo majhnih pošilk za trgovino s ponarejenimi zdravili.